

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 9623200447
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9623200447.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej, JUDr. Jany Martinčekovej, JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobcu: T. Y. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. Č.. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Slavomírom Firmentom, so sídlom AK ul. 17. novembra 14, Stará Ľubovňa, proti žalovanému: K. M. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. Č.. XX, zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Balážom, so sídlom Sládkovičova č. 8, Prešov, vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce I., konaných dňa 29.10.2022, t a k t o

rozhodol:

Súd žalobu z a m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcovi náhradu dôvodne vynaložených trov konania v rozsahu 100 %.

Svedkyni A. K. p r i z n á v a voči žalobcovi náhradu dôvodne vynaložených trov svedočného.

o d ô v o d n e n i e :

I.

1. Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“ alebo „správny súd“) bola dňa 09.11.2022 doručená žaloba podľa § 312a zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce I. konaných dňa 29.10.2022. V tejto obci bol pre voľby určený jeden volebný obvod, ktorý zahŕňal obec I. a miestnu časť C.. Pre voľby boli určené dva volebné okrsky: okrsk č. 1 I. a okrsk č. 2 C.. Na základe vyhlásených výsledkov volieb získal vo voľbách starostu obce I. najvyšší počet platných hlasov kandidát č. 1 na starostu K. M. C. (žalovaný) s počtom hlasov 158 (odovzdalo mu svoj hlas 51,29 %). Na druhom mieste skončil kandidát č. 2 na starostu T. Y. M. (žalobca) s počtom hlasov 150 (odovzdalo mu svoj hlas 48,70 % hlasov). Rozdiel medzi kandidátmi na starostu bol 8 hlasov.

II.

Podania účastníkov konania

2. Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby najvyšší správny súd preskúmal postup a spôsob konania volieb starostu obce. V prípade zistenia závažných pochybení majúcich vplyv na zákonnosť a ústavnosť volieb žiadal, aby najvyšší správny súd rozsudkom vyhlásil voľby starostu obce I., konané dňa 29.10.2022, za neplatné. Žalobou napadol voľby starostu ako celok. Dôvodil tým, že:

2.1. Vo volebnom okrsku č. 1 I. s prenosnou volebnou schránkou navštevovala voličov členka okrskovej volebnej komisie B. K., ktorá je dlhoročnou družkou kandidáta na starostu obce, resp. novozvoleného starostu K. M. C., a to spoločne s členkou komisie A. A., s ktorou sú veľmi dobré kamarátky. O tom,

že práve ony pôjdu s prenosnou volebnou schránkou za 13 voličmi, ktorí požiadali o takúto formu hlasovania, neprebehlo žiadne hlasovanie členov volebnej komisie tak, ako to predpokladá zákon č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 180/2014 Z.z.“), naopak, rozhodli ony dve samé svojvoľne, a to bez toho, aby sa s členmi okrskovej volebnej komisie o tom rozprávali, alebo sa na tom s nimi dohodli. Podľa tvrdení svedkyne - členky okrskovej volebnej komisie B. P.U. (bytom I. Č.. XXX), tieto dve členky komisie v čase okolo 12:15 hod. vstali od stola, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali, pričom svedkyňa nestihla zareagovať a zastaviť ich. Tá istá svedkyňa vyhlásila aj to, že bola svedkom toho, ako po návrate s prenosnou urnou do volebnej miestnosti v čase okolo 13:30 hod. jedna z nich, A. A., po prečítaní zoznamu voličov, ktorých navštívili, na otázku členky komisie Q. K., že kde volila pani C., odpovedala: „...boli sme za ňou v O.“, na čo K.Á. zareagovala: „...nie, do I. ju doviezol syn J., hlasovala tu“. Skutočnosť, že došlo k svojvoľnému rozhodnutiu týchto dvoch členiek volebnej komisie potvrdila v čestnom prehlásení aj predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Q. I. (bytom I. Č.. XX), ktorá uviedla, že sa to udialo počas toho, ako bola na obedňajšej prestávke a že ich na to pred ostatnými členmi komisie upozornila. Členovia a zapisovateľ volebných komisií boli pritom o zákonomnom postupe informovaní aj formou rôznych príručiek a pokynov vydaných príslušným ústredným orgánom štátnej správy, ktoré obdržali. V dôsledku svojvoľného konania dvoch členiek okrskovej volebnej komisie č. 1 I., nepochybne sympatizujúcich s kandidátom na funkcie starostu obce K.. M.U. C., s ktorým má B. K. veľmi blízky vzťah, došlo k hrubému porušeniu zák. č. 180/2014 Z.z. a Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a to preto, že hoci sa jednalo o dve členky komisie, tak ako to uvádza zák. č. 180/2014 Z.z., - ich voľba, resp. poverenie, nevystala z hlasovania komisie, a teda ich v zmysle § 24 ods. 7 zák. č. 180/2014 Z.z. k voličovi s prenosnou volebnou schránkou nevyslala okrsková volebná komisia - s ohľadom na ich vzájomný vzťah a skutočnosť, že ani jedna z nich nebola nominovaná za členku komisie žalobcom ako kandidátom na funkciu starostu a ani žiadnou politickou stranou podporujúcou jeho kandidatúru (takýmito členmi boli B. P., Z. Z.), nemožno o nich uvažovať ako o dvoch vzájomne sa kontrolujúcich členov komisie, v dôsledku čoho aktuálne nie je možné bez pochybností verifikovať to, akým spôsobom voľby u jednotlivých 13 voličov prebiehali, či pri každej jednotlivej voľbe boli dodržané zákonné ustanovenia, ako napr. tajnosť volieb, príp. či nedochádzalo k ovplyvňovaniu voličov (nepochybne však už skutočnosť, že k voličovi prišla s prenosnou schránkou družka kandidáta na starostu mohlo významnou mierou ovplyvniť rozhodnutie voliča vo voľbách starostu), či s hlasovacími lístkami nebolo manipulované, keďže prenosnou schránkou bola krabica s pomerne veľkým otvorom na vhoďenie lístkov a taktiež nemožno bez pochybností vyvrátiť ani to, či s volebnou schránkou opustili svoj územný obvod za účelom hlasovania pani Q. C. (bytom I. Č.. XX), tak, ako to uviedla A. A. po návrate do volebnej miestnosti, hoci to druhá z nich neskôr poprela. Pokiaľ ide o uvádzanú tajnosť hlasovania, tak žalobca vie preukázať porušenie tohto princípu v prípade hlasovania u voličky O. G., za ktorú voľbu vykonal manžel jej vnučky L. O. (bytom I. Č.. XXX), ktorý v priloženom čestnom prehlásení uviedol, že počas voľby do prenosnej urny obe členky okrskovej volebnej komisie počas toho, ako krúžkovaním volil kandidátov na poslancov i starostu, celý čas stáli nad ním a pozerali, koho krúžkuje. Pre úplnosť žalobca uviedol, že členka volebnej komisie B. K. bola pôvodne menovaná starostom obce v zmysle oznámenia zo dňa 18.07.2022 za zapisovateľku v okrsku č. 2 C., no neskôr z neznámych dôvodov a v čase, o ktorom žalobca nemá žiadnu informáciu, toto rozhodnutie bolo zmenené a začala vystupovať už ako členka volebnej komisie v okrsku č. 1. V súvislosti s uvedeným žalobca poukázal aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 1/2000.

2.2. Obec I. v obecnom rozhlase dňa 28.10.2022, v čase okolo 13-tej hodiny, vyhlásila oznámenie v približne v nasledovnom znení: „Upozorňujeme občanov, že je zakázané roznášať volebné letáky do schránok. Bolo podané trestné oznámenie za porušenie volebného moratória a trestné oznámenie za ohováranie.“ Vzhľadom k tomu, že obec I. napriek žiadosti o zaslanie textu oznámenia (žiadosť bola zaslaná do e-mailovej schránky obce sekretariat@l.sk dňa 04.11.2022 o 09.22 hod.) nezaslala odpoveď s presným znením textu zverejneného hlásenia, žalobca ním v čase podania žaloby nedisponoval; uviedol, že po jeho doručení ju však súdu bez zbytočného odkladu dodatočne zašle. Na preukázanie približného textu predložil čestné prehlásenie svedkyne L. M. (bytom I. Č.. XX). Z informácie od občanov sa žalobca dozvedel, že to bola reakcia starostu obce na zistenie, že niekto údajne v čase volebného moratória roznášal do schránok niektorých voličov v obci I. a v obci C. výzvu, ktorú si ale žalobca v schránke nenašiel, v znení: „Vážení občania, termín volieb sa blíži, rozhodnutie je na Vás. Zvoľme si starostu, ktorý bude pracovať pre záujmy a potreby občanov a nie potichu rozkrádať. Je čas na ZMENU starostu. Príďte 29.10.2022 k voľbám“. Podľa názoru žalobcu je z výzvy zrejmé, že pisateľom by mal byť niekto, kto chcel zmenu na poste starostu obce. Žalobca však o tom, kto túto výzvu napísal, a kto

ju mal doručovať do schránok, nemá žiadnu vedomosť a kategoricky vylučuje, že by uvedenú výzvu inicioval/doručoval on sám alebo členovia jeho rodiny. Tvrdil, že hoci objektívne nemôže zodpovedať za všetkých svojich voličov a sympatizantov, skôr sa mu uvedená výzva a jej doručovanie v čase moratória (pravdepodobne), z ktorej navyše jasne vyplýva snaha výmeny na poste starostu obce, javí ako antikampaň zameraná proti nemu, najmä s poukazom na následné vyhlásenie v obecnom rozhlase v čase volebného moratória. Žalobca odmieta takéto praktiky starostu obce ovplyvňovaním voliča tesne pred voľbami, najmä preto, že kvôli krátkosti času a volebnému moratóriu sa už nemohol účinne brániť. V súvislosti s uvedeným žalobca poukázal aj na právnu vetu z uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/2011. Uvedené oznámenie v rozhlase považuje za vážne narušenie priebehu volieb a porušenie volebného moratória, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnilo rozhodovanie niektorých voličov. Výhrady má k druhej vete z hlásenia, ktorá voličovi, ktorému bola výzva do schránky doručená a ktorý si ju aj prečítal, podsúva informáciu - napriek tomu, že osoba podozrivá zo spáchania trestného činu nie je výslovne uvedená - že bolo porušené moratórium inou osobou ako starostom obce, prípadne sympatizantom a že v tej súvislosti bolo podané trestné oznámenie jednak pre porušenie volebného moratória a jednak pre ohováranie v súvislosti s rozkrádaním. Keďže to bolo vyhlásenie v obecnom rozhlase na pokyn starostu obce, nepriamo tým bola označená za rozhorčenú a nevinnú stranu osoba starostu obce a jeho sympatizanti a na druhej strane za zodpovednú bola označená osoba z opačného názorového spektra, čo u niektorých voličov nepochybne vyvolalo dojem, že je za to zodpovedný, či už priamo alebo nepriamo, jediný ďalší kandidát na funkciu starostu - žalobca, a tak to ovplyvnilo výsledok ich hlasovania. Podatť trestné oznámenie je síce právom nielen starostu, prípadne obce, alebo kohokoľvek tretieho, no vyhlásiť túto skutočnosť v čase volebného moratória obcou I. na pokyn starostu obce krátko pred voľbami, bolo v kontexte uvedeného zjavnou antikampaňou proti žalobcovi ako jedinému protikandidátovi starostu, a tým aj porušením § 2 ods. 1, a 3, § 14 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z.z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z.z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 181/2014 Z.z.“). S poukazom na nálezy ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 34/2014 a PL. ÚS 13/201 žalobca uzavrel, že obec I. vyhlásením oznámenia v obecnom rozhlase dňa 28.10.2022 porušila § 2 ods. 2 a 3, § 14 ods. 1 zák. č. 181/2014 Z.z., a že skutkové zistenia v danom prípade umožňujú vysloviť záver o takom hrubom a závažnom porušení volebných predpisov, ktoré preukázateľne ovplyvnili výsledok týchto volieb, pričom k porušeniu zákona došlo spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti a môže byť preto podkladom zrušenia týchto volieb súdom.

2.3. V ďalšom bode žaloby žalobca citoval usmernenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky k voľbám uverejnené na stránke www.minv.sk a znenie § 27 ods. 1 zák. č. 181/2014 Z.z. Žalobca argumentoval, že počas volieb uskutočnených dňa 29.10.2022 kandidát na funkciu starostu K.. M. C. opakovane, minimálne 2-krát počas konania volieb, t.j. počas hlasovania (mimo času keď) a minimálne 3-krát aj po ich skončení v čase sčítavania hlasov, bol prítomný vo volebnej miestnosti, pričom viackrát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety, čo preukazuje aj svedkyňa - členka okrskovej volebnej komisie B. P. (bytom I.Š. Č.. XXX) vo svojom čestnom prehlásení zo dňa 07.11.2022, ktorá ho na porušenie upozornila, on to však neakceptoval, preto ona kvôli opakovanému porušeniu zákazu zdržiavania sa v priestoroch volebnej miestnosti a jej blízkosti odmietla podpísať zápisnicu a uvedený dôvod do nej aj uviedla. Svedkyňa vo svojom čestnom prehlásení tiež uviedla, že kandidát na funkciu starostu obce K.. M. C. sa v čase volieb zdržiaval pred volebnou miestnosťou, a to opakovane, pričom ho ona osobne videla minimálne 4-krát, ako sa rozprával s voličmi, napr. zaregistrovala to u voličov - C. C., M. G., Q. C. (I.), Q. C. (C.) a ďalších. Vie dosvedčiť aj to, že v kancelárii starostu obce, ktorá je v tej istej budove, boli v čase konania volieb viacerí členovia volebnej komisie, vrátane nej, keďže ju tam osobne zavolať a boli tam na základe jeho pozvania aj viacerí voliči. Skutočnosť, že kandidát na funkciu starostu obce K.. M. C. bol opakovane prítomný po skončení hlasovania v čase spočítavania hlasov vo volebnej miestnosti a viackrát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie potvrdzuje v čestnom prehlásení aj predsedníčka okrskovej volebnej komisie okrsku č. 1 Q. I. (bytom I. Č.. XX), pričom uviedla tiež, že počas hlasovania si ju zavolať k sebe do kancelárie a pýtal sa jej, prečo si od voličov pýta doklad totožnosti, prečo je taká namyslená. Ďalšiu skutočnosť, že kandidát na funkciu starostu obce K.. M. C. bol počas konania volieb, t.j. počas hlasovania, prítomný vo volebnej miestnosti v okrsku č. 2, pričom na to nebol žiaden dôvod, keďže nebol zapísaný do zoznamu voličov v okrsku č. 2 a okrem toho aj to, že v tom čase boli vo volebnej miestnosti volič B. C. s manželkou, ktorý ho na to upozornil, potvrdzuje v čestnom prehlásení aj členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 N. K. (bytom I. Č.. XXX). Týmto konaním kandidát na funkciu starostu obce K.. M. C. porušil opakovane § 27 ods. 1 zák. č. 181/2014 Z.z. a nerešpektujúc zákaz zdržiavania sa v priestoroch volebnej miestnosti a jej blízkosti

svojou prítomnosťou vo volebnej miestnosti v čase volieb, prípadne prítomnosťou v blízkosti volebnej miestnosti a rozhovormi s voličmi, hoci žalobca nepozná ich obsah, nepochybne mohol a zrejme aj ovplyvnil ich konečné rozhodnutie vo voľbách starostu obce; a týmto konaním sa mohol dopustiť aj porušenia § 2 ods. 2 a 3 zák. č. 181/2014 Z.z.

2.4. Žalobcom uvádzané zistenia, na základe ktorých namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce I., predstavujú v okolnostiach daného prípadu také porušenia ústavy, zák. č. 180/2014 Z.z. a zák. č. 181/2014 Z.z., ktoré mohli ovplyvniť volebný výsledok vo voľbách starostu obce I., pričom tieto zistenia v danom prípade umožňujú vysloviť záver o hrubom alebo závažnom, ako aj opakovanom porušení volebných predpisov pri voľbách starostu obce, ktoré preukázateľne ovplyvnili výsledok týchto volieb a môžu byť podkladom na zrušenie týchto volieb najvyšším správnym súdom, nakoľko tieto porušenia boli v príčinnej súvislosti s namietaným výsledkom volieb.

3. Žalovaný k žalobe žalobcu vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce I. podal písomné vyjadrenie zo dňa 07.12.2022. Navrhol, aby najvyšší správny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Vo svojom vyjadrení k podanej žalobe uviedol nasledovné:

3.1. V obci I. vo volebnom okrsku č. 1 ako vo volebnom okrsku č. 2 miestnej časti C. boli členky volebných komisií s prenosnou urnou navrhnuté tak, ako po ostatné roky, aj tieto roky to boli členovia, ktorí poznajú obecné pomery a taktiež bol kladený dôraz na to, aby aspoň jeden z členov mal vodičské oprávnenie na motorové vozidlo, keďže s prenosnou urnou sa za občanmi chodievala na vozidle, ktoré je vo vlastníctve obce. Keďže v obci doslova každý každého pozná, žalovaný odporučil, aby z uvedeného dôvodu s volebnou urnou chodievali osoby, ktoré túto činnosť už pri voľbách v minulosti vykonávali alebo aby jedným z týchto členov komisie bol člen komisie, ktorý je zároveň zamestnancom obce, keďže mal viesť obecné motorové vozidlo. Z týchto dôvodov komisii nezáväzne navrhol, aby s urnou chodievali M. C., M. O. a B. K.. Volebná komisia na základe vzájomnej dohody určila za týchto členov B. K. a A. A.. Pani K. bola členkou okrskovej komisie a je zároveň aj zamestnankyňou obce I. ako opatrovatelka starších ľudí, je teda oprávnená obsluhovať obecné motorové vozidlo. Zároveň je od roku 2016 aj družkou žalovaného, bývajú v spoločnej domácnosti. Žalovaný v ďalšej časti vyjadrenia vyhlásil, že so A. A. nie sú v žiadnom príbuzenskom vzťahu, ako opatrovatelka starších ľudí je tiež zamestnankyňou obce I.. Ich vzťah je čisto profesionálny, komunikujú výlučne ako zamestnávateľ a zamestnanec. K ďalším dôvodom správnej žaloby žalovaný, na základe informácií získaných od jednotlivých členov komisie po doručení žaloby (keďže nebol členom komisie), uviedol, že nakoľko žiadny z členov okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 nenamietal proti tomu, aby s prenosnou volebnou urnou chodili práve tie dve členky komisie, v čase 12:10 hod. opustili s prenosnou urnou volebnú miestnosť a navštívili 12 voličov. V čase 13.00 hod. mali dôjsť späť do miestnosti volieb okrsku č. 1 aj so zapečatenou prenosnou urnou. V tom čase takýto postup nikto nerozporoval. Pani A. sa vraj ešte mala spýtať predsedníčky komisie Q. I. „kde má presne položiť prenosnú urnu“. Ani predsedníčka I. dodatočne nekomentovala, kto bol s urnou, ani nevzniesla žiadne námietky, keďže na takomto postupe bola všeobecná zhoda. Po usadení sa na miesto k stolu a následnom zápise voličov, ktorí požiadali o voľbu s prenosnou urnou a ktorí takýmto spôsobom voľbu vykonali, sa členka komisie Q. K. mala spýtať A. A., kde je občianka Q. C.. Tá jej mala povedať: „V O., stále ešte v O.“. Nakoľko A. A. bola opatrovatelkou Q. C., myslela si, že otázka je postavená tak, kde sa Q. C. zdržiava, resp. kde býva. Až následne vstúpila do miestnosti B. K., ktorá sa vracala z toalety. Pri komunikácii Q. K. a A. A. teda ani nebola, preto ani nemohla uviesť: „Nie, do I. ju doviezol syn J., hlasovala tu“, ako sa to uvádza v žalobe. Uvedenú skutočnosť môže potvrdiť Q. K. vo svojom čestnom prehlásení, ktoré žalovaný priložil ako dôkaz. Vyjadrenie Q. I., že upozornila ostatných členov volebnej komisie, kto má ísť s prenosnou urnou podľa žalovanému sprostredkovaných informácií, nikto nereagoval, čo vyplýva z čestných prehlásení členov komisie. Otvor prenosnej urny po „voľbe z domácnosti“ tiež podľa žalovanému sprostredkovaných informácií nebol porušený, resp. urna nebola porušená, takže tvrdenie, že B. K. mohla významnou mierou ovplyvniť rozhodnutie voliča vo voľbách starostu, je klamlivé. Členky komisie B. K. a A. A. zobrali s prenosnou urnou presný počet hlasovacích lístkov ako aj obálok podľa zoznamu voličov, ktorí prejavili záujem o volenie z domácnosti. Počty vydaných hlasovacích lístkov aj počty volebných lístkov vhozených do urny presne sedel, čo bolo uvedené aj v následne vyhotovenej zápisnici. Ak niekto s odstupom času namieta, že s prenosnou urnou chodili osoby, ktoré neboli na to určené, k tomu žalovaný uviedol, že takáto námietka nie je uvedená v zápisnici a rovnako v tomto smere nebol podaný podnet ani na okresnú volebnú komisiu, na políciu alebo prokuratúru, preto považoval toto tvrdenie za účelové a nepreukázané. Okresná volebná komisia pritom v deň volieb vykonala osobnú kontrolu oboch okrskov, pričom žiadne

pochybenie nenašla a rovnako nikto nevzniesol námietku, že s prenosnou urnou bolo manipulované v rozpore s predpismi. Pán O. ako manžel vnučky pani O. G., ktorá volila do prenosnej urny, ak mal pocit, že členky komisie môžu vidieť samotné krúžkovanie kandidátov na volebnom lístku, mohol požiadať členky okrskovej volebnej komisie, aby opustili miestnosť, čo sa však nestalo. Ani v tomto smere neexistuje žiadny záznam v zápisnici, žiadna sťažnosť ani nič podobné. K čestnému prehláseniu O. žalovaný priložil ako dôkaz vyjadrenie členiek okrskovej volebnej komisie, ktoré boli s prenosnou urnou. Tento problém sa podľa názoru žalovaného mal taktiež riešiť v deň volieb. Rovnako poukázal na to, že aj samotný O. bol osobne voliť v miestnosti okrsku č. 1 a napriek tomu nevzniesol proti voľbe do prenosnej urny žiadnu námietku. Predsedníčku okrskovej volebnej komisie I. pritom osobne pozná, takže túto jeho „sťažnosť“ mohol ihneď riešiť. V ďalšom žalovaný uviedol, že dňa 18.07.2022 ako starosta obce vymenoval zapisovateľov do okrskových volebných komisií. Dňa 25.08.2022 bola delegovaná za člena okrskovej volebnej komisie B. K. politickou stranou HLAS - sociálna demokracia, následne sa B. K. rozhodla vzdať funkcie zapisovateľky. Dňa 05.09.2022 obec oznámila Okresnému úradu v Starej Ľubovni zmenu zapisovateľa do okrskovej volebnej komisie č. 2 pre voľby do orgánov samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022. Menovanie zapisovateľov, ako aj zmena bola uverejnená štandardným spôsobom, a to zverejnením na úradnej tabuli.

3.2. Dňa 27.10.2022 v nočných hodinách boli do viacerých poštových schránok v obci I., ako aj v miestnej časti C. roznesené letáky s oznámením, na čo bol žalovaný dotknutými občanmi upozornený ako starosta obce. Dňa 28.10.2022 bol preto prostredníctvom obecného rozhlasu vyhlásený oznam, a to v znení: „Upozorňujem všetkých kandidátov na starostu obce, ako aj kandidátov na poslancov, aby dodržiavali volebné moratórium, nakoľko v opačnom prípade by bolo podané trestné oznámenie“. Keďže žalovaný bol na rozdávanie letákov počas moratória upozornený opakovane, dňa 28.10.2022 o 15:00 hod. podal trestné oznámenie o porušení moratória. Dňa 07.11.2022 bola na obecný úrad doručená žiadosť od T. Y. M. o sprístupnenie informácií. V stanovenom termíne mu bolo odpovedané. Žalovaný tak má za to, že upozornením na dodržiavanie moratória nebolo zasiahnuté do samotného priebehu volieb.

3.3. Počas volieb dňa 29.10.2022, v čase 7:00 hod. do 20:00 hod., bol žalovaný ako starosta obce vo volebnej miestnosti č. 1 iba jedenkrát, a to v čase hlasovania. V okrsku č. 2, t.j. volebnej miestnosti v miestnej časti C., bol taktiež jedenkrát, a to, keď mu bol oznámený výpadok internetu, nakoľko len pár dní pred voľbami bola vo volebnej miestnosti zrealizovaná internetová sieť. Išlo o krátky výpadok v čase okolo 12.00 hod. V uzamknutej elektrickej skrinke, ktorá je na budove, kde sa konali voľby, bol zapnúť vypadnutý elektrický istič, následne vošiel do volebnej miestnosti za účelom preverenia, či už je všetko v poriadku. Ani nevie, či sa v tom čase vo volebnej miestnosti nachádzali aj nejakí voliči. Po kladnej odpovedi členov komisie žalovaný odišiel späť do I.. Ešte stihol povedať, aby po ukončení volieb vypli hlavný istič, nakoľko vykurovanie vo volebnej miestnosti je elektrické. Tvrdenie žalovaného potvrdzujú aj členovia volebnej komisie v okrsku č. 2. Počas sčítavania hlasov prejavil záujem sledovať priebeh sčítavania hlasov v okrsku č. 2; sedel na stoličke, nakoľko má dlhodobé zdravotné problémy s chrbticou, tak sa miestami postavil. Žiadnym spôsobom nezasahoval do priebehu sčítavania hlasov. V čase ukončenia sčítavania odporučil predsedníčke Q. I., aby prerátali ešte raz hlasy, nakoľko B. P. nebola stotožnená s výsledkom. Po návrhu žalovaného predsedníčka Q. I. prerátala opäť hlasovacie lístky. Výsledok sčítania bol bez akýchkoľvek pripomienok zapísaný do zápisnice. V čase sčítavania hlasovacích lístkov žalovaného ani raz neupozornila predsedníčka I., že porušuje priebeh sčítavania hlasovacích lístkov. Dôkazom sú aj čestné prehlásenia členov volebnej komisie a čestné prehlásenie zapisovateľky miestnej volebnej komisie, ktorá taktiež sledovala priebeh sčítavania vo volebnej miestnosti. Ako starosta obce pracuje 24 hodín denne, či už osobne, alebo na telefóne. V čase volieb počas celých 12 rokov je stále na obecnom úrade, kde jedna miestnosť bola vyčlenená na volebnú miestnosť, nakoľko stále nastane nejaký problém, tak je na blízku členom volebných komisií ako aj zamestnancov, ktorí zabezpečujú technickú prípravu pred voľbami alebo počas trvania volieb. Aj tieto voľby mali menšie problémy, a keď nastali, tak za ním do jeho kancelárie prišla predsedníčka Q. I., aby ho s tým oboznámila. Následne zavolali tajomníčke okresnej komisie v Starej Ľubovni a daný problém sa vyriešil. Pri odchode z kancelárie predsedníčke komisie povedal: „Teta, sťažujú sa na Vás kolegyně z doľa (členky volebnej komisie), že nie od všetkých voličov pýtate Občianske preukazy a že ste namyslená“. Svoje vyjadrenie žalovaný považoval za radu s úmyslom, aby z toho dôvodu nemohli byť voľby spochybňované, nie za nejakú kritiku. Podľa názoru žalovaného, ak I., K. a P. mali pripomienky alebo výhrady k samotnému priebehu volieb, mali byť tieto riešené cez okresnú volebnú komisiu v Starej Ľubovni hneď v deň volieb, a to podaním oznámenia, alebo iniciovaním kontroly. Pri kontrole priebehu volieb vykonávanej členmi okresnej volebnej komisie v I. a následne v miestnej časti

C., nebola zo strany žiadneho člena komisie, ani zo strany voličov podaná žiadna sťažnosť. Záverom vyjadrenia žalovaný vyslovil ľútosť nad tým, že O. súhlasil, aby členky volebnej komisie boli prítomné v miestnosti pri hlasovaní. Má ale za to, že pokiaľ O. najprv umožnil členom komisie byť počas voľby v tej istej miestnosti a následne ich obvinil, ide len o snahu okruhu osôb blízkych druhému, neúspešnému kandidátovi o spochybnenie zákonnosti priebehu voľby. Je len príznačné, že zákonnosť voľby sa takto snažia spochybniť práve ľudia, ktorí prácu starostu obce dlhodobo znevažujú. Preto podanie žaloby považoval len za snahu obsadiť post starostu napriek výsledkom slobodných a zákonných volieb.

III.

Skutkové zistenia a priebeh dokazovania pred najvyšším správnym súdom

4. Skutkové tvrdenia týkajúce sa volieb do prenosnej volebnej schránky žalobca opieral o nasledovné čestné prehlásenia:

B. P. čestne prehlásila, že bola svedkom toho, ako

- kandidát na starostu obce M. C. opakovane, minimálne 2-krát počas konania volieb, t.j. počas hlasovania a minimálne 3-krát aj po ich skončení v čase spočítavania hlasov bol prítomný vo volebnej miestnosti, pričom viackrát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety, z uvedeného dôvodu som zápisnicu odmietla podpísať a uvedený dôvod som do zápisnice uviedla; na uvedené porušenia som ho aj upozornila, čo on neakceptoval,

- kandidát na starostu obce M. C. v čase volieb sa zdržiaval pred volebnou miestnosťou, a to opakovane, pričom som ho ja osobne videla minimálne 4-5 krát, ako sa rozprával s voličmi, niektorých pozýval na „pohárik“, napr. som to zaregistrovala u voličov C. C., M. G., Q. C. (I.), Q. C. (C.) a ďalších. Viem dosvedčiť aj to, že v jeho kancelárii, ktorá je v tej istej budove, boli v čase konania volieb viacerí členovia okrskovej volebnej komisie, vrátane mňa (napr. podpísať mu účasť na školení členov okrskovej volebnej komisie z 25.10., ktoré sa však neuskutočnilo), keďže ma tam osobne zavolať a boli tam na základe jeho pozvania aj viacerí voliči,

- dve členky okrskovej volebnej komisie B. K., ktorá je družkou kandidáta na funkciu starostu obce M. C., spoločne so svojou dobrou kamarátkou A. A. svojvoľne bez toho, aby sa s niekým rozprávali alebo sa na tom s ostatnými členmi volebnej komisie dohodli, v čase okolo 12:15 hod., kedy bola na obedňajšej prestávke predsedníčka komisie Q. I., vstali od stola, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali, pričom ja osobne som ani nestihla zareagovať a zastaviť ich; zároveň som bola svedkom toho, ako po ich návrate s prenosnou urnou do volebnej miestnosti v čase okolo 13:30 hod. jedna z nich, konkrétne A. A., na otázku členky komisie Q. K. po prečítaní zoznamu, že kde volila C., odpovedala „Boli sme za ňou v O.“, na čo K.Á. zareagovala: „Nie, do I. ju doviezol syn J., hlasovala tu.“

Q. I. čestne prehlásila, že ako predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 I. bola svedkom toho, že

- kandidát na funkciu starostu obce M. C. po skončení hlasovania v čase spočítavania hlasov bol opakovane prítomný vo volebnej miestnosti, viackrát zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety. Počas hlasovania si ma zavolať k sebe do kancelárie, ktorá je v tej istej budove a pýtal sa ma, prečo si od voličov pýtam doklad totožnosti, prečo som taká namyslená.

- dve členky okrskovej volebnej komisie, konkrétne B. K., ktorá je družkou kandidáta na funkciu starostu obce M. C., spoločne so svojou dobrou kamarátkou A. A. svojvoľne bez toho, aby sa s niekým o tom rozprávali alebo sa na tom s ostatnými členmi volebnej komisie dohodli, v čase okolo 12:00 hod., odkedy som bola na obedňajšej prestávke, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali. Po ich návrate som ich na to pred komisiou upozornila.

L. M. čestne prehlásila, že bola dňa 28.10.2022 v čase okolo 13:00 hod. svedkom toho, ako v miestnom rozhlase v I. bolo vyhlásené oznámenie, ktoré však nevie zreprodukovať presne, no jeho približné znenie bolo nasledovné: „Upozorňujeme občanov, že je zakázané roznášať predvolebné letáky do schránok. Bolo podané trestné oznámenie za porušenie volebného moratória a trestné oznámenie za ohováranie.“

N. K. čestne prehlásila, že ako členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 C. bola svedkom toho, ako kandidát na funkciu starostu obce M. C. bol počas konania volieb, t.j. počas hlasovania, prítomný vo volebnej miestnosti, pričom nebol zapísaný do zoznamu voličov v okrsku č. 2 C.. V tom čase bol vo

volebnej miestnosti voliť B. C. s manželkou, ktorý ho na to upozornil: „Čo tu robíš? Cez voľby tu nemáš čo robiť!“.

L. O. čestne prehlásil, že ako volič v okrsku č. 1 I. bol svedkom toho, ako počas voľby do prenosnej urny, o voľbu ktorej požiadala stará mama mojej manželky O. G., obe členky okrskovej volebnej komisie B. K. a A. A., ktoré prišli s prenosnou urnou, počas toho, ako som krúžkovaním volil kandidátov na poslancov i starostu, stáli celý čas nado mnou a pozerali koho krúžkujem.

5. Žalobca ako dôkaz k žalobe pripojil listinný doklad, a to Žiadosť o sprístupnenie informácií spísanú dňa 03.11.2022 podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov a text: „Vážení občania, termín volieb sa blíži, rozhodnutie je na Vás. Zvoľme si starostu, ktorý bude pracovať pre záujmy a potreby občanov a nie potichu rozkrádať. Je čas na ZMENU starostu. Príďte 29.10.2022 k voľbám“.

6. Skutkové tvrdenia týkajúce sa priebehu volieb žalovaný opieral o nasledovné čestné prehlásenia:

B. K. čestne prehlásila, že ako členka volebnej komisie dňa 29.10.2022 v čase cca 12.30 hod. v prítomnosti ďalšej členky volebnej komisie A. A. na základe ústnej žiadosti vnučky O. G. šla s prenosnou urnou do domácnosti na adrese I. Č.. XXX. Po zazvonení el. zvončeka na domácnosti vstúpili do chodby domu, kde nám O. L. otvoril dvere do bytovej jednotky vnučky pani G.. Po oznámení, že sme došli s prenosnou urnou, išli spolu sme traja do bytovej jednotky pani G.C.. Počas aktu voľby sme zotrvali v miestnosti, nakoľko nás nikto nevyzval, aby sme ju opustili, avšak v žiadnom prípade sme nesledovali samotný akt voľby. Po vhození volebného lístka do zapečatenej prenosnej urny sme pozdravili a odišli. Do aktu voľby sme nijakým spôsobom nezasahovali, na náš postup nikto nevzniesol žiadne námietky. Do domácnosti sme vošli k pani G. aj kvôli tomu, že je dlhodobo nechodiaca, a nakoľko som opatrovala v minulosti ju, tak som poznala jej zdravotný stav, ktorý jej neumožňuje pohyb, t.j. dôjsť sama ku dverám. Podotýkam, že pri predošlých voľbách v roku 2018 som taktiež bola s prenosnou urnou ako členka volebnej komisie (s p. A.) a tento postup, že som bola prítomná pri p. G., sa len zopakoval aj tieto voľby.

Q. K. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členkou okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 I. a bola prítomná na voľbách do orgánov územnej samosprávy, okrem obeda 1 hodinu a tvrdila, že

- kandidát na starostu C. M. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri volení - hlasovaní, resp. nezaregistrovala, aby bol viackrát,
- zrána sa povedalo, že s prenosnou urnou pôjde pani C. a pani K., čo som nenamietala, mne to bolo jedno,
- pri komunikácii, kedy došla pani A. a pani K.U. s prenosnou urnou, som sa spýtala A., či boli v O., pani A. odpovedala. Áno. Pani K. nebola prítomná pri našej komunikácii,
- bola som prítomná v čase kontroly Okresnej volebnej komisie, kedy sme konštatovali, že všetko je v poriadku,
- pán C. bol prítomný pri sčítaní hlasov, ako sledovateľ/pozorovateľ,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, bez námietok, všetci boli spokojní a sme odišli.

Š. V. čestne prehlásila, že ako zapisovateľka miestnej volebnej komisie vo voľbách konaných dňa 29.10.2022 neriešila žiadne nedostatky alebo nejaké podnety o priebehu volieb alebo narušenia volieb do orgánov územnej samosprávy obce. Priebeh volieb bol bez akýchkoľvek pripomienok, taktiež samotné sčítanie hlasov, kde som bola ako pozorovateľ.

M. C. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členkou okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 I. a bola zúčastnená na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu pán C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri volení,
- pán C. bol prítomný pri sčítaní hlasov, jedenkrát navrhol, aby prerátala predsedníčka I., aby boli prerátané, a následne boli opakovane prerátané,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky ja a pani K., následne po vzájomnej dohode išla pani A., ja som nemala záujem. Chcem podotknúť, že pani predsedníčka ešte potvrdila, aby išli mladé, tak šla pani K. a pani A.,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

C. C. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 ako predsedníčka miestnej volebnej komisie zúčastnená na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- pracovali počas celého dňa v miestnosti na 1. poschodí Obecného úradu v I.T., kde spolu s ďalšími členmi sedela v miestnosti knižnice (v tejto miestnosti zasadala miestna volebná komisia pre obec I.),
- po spočítaní hlasov pri elektronickom odoslaní bola prítomná, a to v kancelárii ekonómky obce, zápisnicu podpísala, voľby prebehli bez komplikácií,
- na vyjadrenie pani P., že som bola medzi voličmi pred volebnou miestnosťou a pán C. kandidát na starostu ma oslovil s „pohárikom“ tvrdím, že ja som takto oslovená nebola.

O. M. T. čestne prehlásil, že bol dňa 29.10.2022 členom okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 I. a bol prítomný na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu C. M. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri volení - hlasovaní,
- keď sa povedalo, že s prenosnou urnou pôjde pani A. a pani K., čo som ja nenamietal, dal som súhlas,
- bol som prítomný v čase kontroly Okresnej volebnej komisie, kedy sme konštatovali, že všetko je v poriadku, oni to odsúhlasili osobne,
- pán C. bol prítomný pri sčítaní hlasov ako pozorovateľ,
- pri sčítaní hlasov som bol prítomný, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísal, bez námietok, všetci boli spokojní a sme odišli.

T. O. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 ako členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 I. a bola zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy, a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu p. C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri volení,
- pán C. bol prítomný pri sčítaní hlasov,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky p. C. a p. K., následne po vzájomnej dohode šla p. A., nenamietala som proti, bolo to o vzájomnej dohode,
- na obedňajšej prestávke som bola asi 1 hod. v čase poobedňajších hodín,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

M. O. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členka volebnej okrskovej komisie v okrsku č. 1 I. a bola zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu p. C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri volení,
- pán C. bol prítomný pri sčítaní hlasov, jedenkrát navrhol, aby prerátala predsedníčka I., a následne boli opakovane prerátané,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky pani C. a pani K., následne po vzájomnej dohode šla pani A.. Chcem podotknúť, že predsedníčka ešte potvrdila, aby išli mladé, tak šla pani K. a pani A., nikto nenamietal, tak šli,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, žiadny problém nebol, všetci boli spokojní.

A. A. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 ako členka okrskovej volebnej komisie zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- je zamestnaná na Obci I., ako opatrovateľka starých ľudí,
- počas aktu voľby sme zotrvali v miestnosti u p. G., nakoľko nás nikto nevyzval, aby sme ju opustili, avšak v žiadnom prípade sme nesledovali samotný akt voľby, po vhození volebného lístka do zapečatenej prenosnej urny sme pozdravili a odišli, Do aktu voľby sme nijakým spôsobom nezasahovali, na náš postup nikto nevzniesol žiadne námietky,
- po skončení s prenosnou urnou sme odišli do miestnosti volieb a nikto sa nest'azoval, že sme boli s prenosnou urnou,
- počet hlasovacích lístkov presne sedel,
- kandidát na starostu p. C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát, a to iba pri voľbe/volení,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

Q. Ž. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 I. v miestnej časti C. a bola prítomná na voľbách do orgánov územnej samosprávy a tvrdí, že

- vo volebnej miestnosti som bola stále okrem času obeda, kedy som bola na obed, prestávku doma, v celku asi vyše jednej hodiny,

- kandidát na starostu pán C. M. bol prítomný vo volebnej miestnosti, iba jedenkrát vošiel do volebnej miestnosti, pozdravil a spýtal sa, či je všetko v poriadku a následne odišiel.
Po ukončení hlasovania prebehlo sčítanie hlasov, kedy som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, ako aj všetci ostatní.

7. Žalovaný ako listinný dôkaz predložil Oznámenie Obce I. zo dňa 18.07.2022, že boli vymenované zapisovateľky do okrskových volebných komisií pre voľby do orgánov územnej samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022:

- pre volebný obvod: K.. Š. V.,
- pre okrsk č. 1 I.: A. K.,
- pre okrsk č. 2 C.: B. K..

8. Z obsahu neskoršieho Oznámenia zo dňa 05.09.2022 žalovaný preukázal, že bola oznámená zmena zapisovateľa do okrskovej volebnej komisie č. 2 z B. K. na L. I..

9. Prílohou vyjadrenia žalovaného bola aj:

- 1) Fotokópia spisového obalu označená ako: Žiadosť o sprístupnenie informácií, dátum evidencie 07.11.2022, číslo spisu: S2022/00158, v ktorom bola založená žiadosť T.. Y. M. o sprístupnenie informácií zo dňa 03.11.2022 a Odpoveď - žiadosť o sprístupnenie informácií zo dňa 14.11.2022,
- 2) Záznam Okresného riaditeľstva PZ Stará Ľubovňa zo dňa 28.10.2022, Č.: ORPZ-SL-OPP4-240/2022-P o podaní trestného oznámenia podľa § 59 ods. 3 zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Zo záznamu vyplýva, že sa dňa 28.10.2022 o 15:00 hod. dostavil na útvar Policajného zboru: OO PZ Ľubotín K.. M. C. za účelom podania oznámenia o priestupku proti volebnej kampani podľa § 20 ods. 1 písm. a) zák. č. 181/2014 Z.z.

10. Dňa 21.12.2022 najvyšší správny súd uskutočnil výsluch svedkov vybraných náhodným výberom zo svedkov navrhnutých účastníkmi konania pre účely preukázania zákonnosti volieb starostu v obci I.. Výsluch sa uskutočnil na Okresnom súde v Starej Ľubovni za účasti právneho zástupcu žalobcu, právneho zástupcu žalovaného a žalovaného.

Svedkyňa C. C. uviedla, že za členku miestnej volebnej komisie, ktorá mala 10 členov, ju navrhol starosta obce. V minulých rokoch bola členkou okrskovej volebnej komisie. Ako členka a súčasne predsedníčka miestnej volebnej komisie sa v deň volieb zdržiavala spolu s ostatnými členmi miestnej volebnej komisie v priestoroch knižnice v budove obecného úradu. Prestávku mali len na obed. Uviedla, že z členov miestnej volebnej komisie nebol nikto určený za pozorovateľa po ukončení volieb pri sčítavaní hlasov. Napriek tomu, že sa dňa 29.10.2022 konali spoločné voľby, ako predsedníčka miestnej volebnej komisie necítila potrebu, aby niekto z členov miestnej volebnej komisie bol prítomný ako pozorovateľ pri sčítavaní hlasov. Ako predsedníčka miestnej volebnej komisie nevedela a ani nebola zvedavá, koľkí občania obce oznámili, že chcú hlasovať do prenosnej volebnej schránky. Na otázku súdu uviedla, že pred obedom v komisii riešili, kto pôjde s prenosnou volebnou schránkou, ale nakoniec to riešili členovia okrskovej volebnej komisie. Tiež riešili okolnosti ohľadom volebného práva pani Ž.. Následne starosta obce telefonoval pani P. na okresnú volebnú komisiu a neskôr bola táto pani vymazaná zo zoznamu voličov v časti obce C. a bola zapísaná do zoznamu voličov v časti I.. Svedkyňa po overení požiadavky tejto obyvateľky obce zistila, že oznámila adresu u dcéry, kde majú za ňou prísť v čase volieb. Toto svedkyňa overila z prezenčnej listiny, ktorú doniesli členky okrskovej volebnej komisie. Ako členka okrskovej volebnej komisie v minulosti potvrdila, že na základe zoznamu občanov, ktorí chceli voliť z domu, za voličmi chodili v obci pešo. V deň konania volieb bola v kancelárii starostu len raz spolu s predsedníčkou okrskovej volebnej komisie a členkou komisie P.. Do kancelárie starostu prišla po tom, čo si ju tam starosta zavolať a spolu riešili otázky ohľadom prenosnej volebnej schránky. Iné podnety od občanov ako predsedníčka miestnej volebnej komisie neriešila.

Svedkyňa K.. Š. V. uviedla, že pracuje na obecnom úrade ako ekonómka a bola oslovená starostom obce, aby bola členkou miestnej volebnej komisie. Do pozície zapisovateľky ju ustanovil starosta. Pred voľbami absolvovala viacero školení k elektronickému programu a jej úlohou bolo zabezpečiť aj odosielanie spočítaných hlasov kandidátov vo voľbách. V deň volieb sa zdržiavala v priestoroch obecného úradu, ako aj vo svojej kancelárii, kde bol počítač, cez ktorý pôvodne mala byť prepojená do VÚC pre posielanie výsledkov volieb zo sčítania hlasov starostu a poslancov. Do VÚC posielali napokon samotné výsledky okrskové volebné komisie. Výsledky volieb starostu a poslancov boli poslané

z počítača z kancelárie starostu. Nevedela sa vyjadriť k tomu, kto mal u seba v deň pred voľbami zoznam obyvateľov, za ktorými bolo treba ísť v deň volieb na ich adresy s prenosnou volebnou schránkou. Potvrdila, že sa to nahlasovalo telefonicky, ale nevedela uviesť, komu.

Svedkyňa Q. Ž. pracuje na obecnom úrade ako opatrovatelka. Bola predsedníčkou okrskovej volebnej komisie č. 2 pre časť obce C.. Uviedla, že ráno v deň začatia volieb zoznam voličov, ktorí prejavili záujem voliť mimo volebnej miestnosti, nemala. Až v priebehu dňa prišiel pán Q. Z., ktorý nahlásil, že jeho manželka je po operácii kolena, že chce voliť doma. Svedkyňa neskôr s L. M., členom okrskovej volebnej komisie č. 2 išli za touto pani domov s prenosnou volebnou schránkou. O tom, kto pôjde s prenosnou volebnou urnou, rozhodla ona ako predsedníčka a zobrala so sebou člena komisie, muža. Keďže v tomto dome chcela voliť len jedna obyvateľka, zobrali len po jednom hlasovacom lístku a išli za ňou pešo. Svedkyňa ďalej uviedla, že ani jeden z kandidátov na starostu obce nebol zapísaný v zozname voličov v okrskovej volebnej komisii č. 2. Tiež uviedla, že kandidát na starostu C. ráno priviezol autom členov komisie z obce I., keďže volebná miestnosť bola v časti obce C., ktorá je vzdialená od obce asi 4 km; potom v priebehu dňa pred obedom prišiel s družkou K. a s pani A.. Členov komisie z obce I. zobral autom do obce I. na obec. Kandidát na starostu obce C. bol v deň volieb vo volebnej miestnosti, keď priniesol občerstvenie a opýtal sa členov komisie, kto chce ísť na obed. Členovia komisie z obce C. potom išli na obed domov neskôr, keď sa oni vrátili. Pozorovateľmi pri sčítavaní hlasov boli pani M. a slečna P.. So sčítaním hlasov v časti obce C. nebol žiadny problém. O problémoch s internetom v deň volieb svedkyňa vedomosť nemala. V deň volieb z vlastnej iniciatívy starostu, aby prišiel do volebnej miestnosti, resp. okrsku, neoslovila.

Svedkyňa A. A. pracuje na obecnom úrade ako opatrovatelka. V obci I. žije od roku 2019. Aby bola členkou okrskovej volebnej komisie (č. 1) bola oslovená starostom obce. Ako členka vo volebnej komisii bola prvýkrát. Uviedla, že v deň začatia volieb vyťahovali papierik a volili predsedu volebnej komisie, zapisovateľa a niečo sa aj dohodlo. Asi kolo 10:00 hod. sa opýtali členov volebnej komisie, či súhlasia, aby ony dve ako najmladšie členky komisie spolu s pani K. išli s prenosnou urnou za voličmi do obce. Nikto z členov komisie to nenamietal. Na koniec dediny išli autom, šoférovala pani K.. Podľa zoznamu, ktorý im niekto zhora dal, našli doma každého voliča. Do prenosnej volebnej schránky volila aj pani C., ktorej bola svedkyňa v minulosti opatrovatelka. Táto volička si upravila volebné lístky v aute, dala ich do obálky a ony ako členky komisie túto obálku vložili do volebnej urny. Pani C. priviezla v deň volieb do obce dcéra. Vo volebnej miestnosti svedkyňa videla kandidátov na starostu len raz, keď boli voliť.

Potvrdila, že po sčítaní hlasov do VÚC prišiel do volebnej miestnosti aj kandidát C.. Kandidáti na starostov vo volebnej miestnosti nemali svojich pozorovateľov. Po spočítaní hlasov pani P. zistila, že sa našla ďalšia kôpka, nastal chaos, preto sa pán C. rozhodol, aby sa lístky prepočítali. Ďalší členovia komisie sami od seba prepočítanie hlasovacích lístkov nenavrhlí, ale s tým súhlasili.

Svedkyňa B. K., pracuje v obci ako opatrovatelka. Pôvodne mala byť členkou okrskovej volebnej komisie č. 2, ale keďže pani I. má malé dieťa a je z tejto časti obce a chcela byť ona zapisovateľka, preto bola vykonaná zmena a stala sa tak členkou okrskovej volebnej komisie č. 1. Svedkyňa potvrdila, že v deň volieb starosta obce určil, že s prenosnou volebnou urnou pôjde ona a pani C.. Starosta im to oznámil ráno, keď sa všetko chystalo. Pani C. členom volebnej komisie neskôr oznámila, že ona s volebnou urnou chodiť nechce, bolo to v ranných hodinách asi okolo 7:30 hod. Padlo meno pani A., jej meno nikto nenamietal, tak potom išli spolu. Pani I. predsedníčka (okrskovej) volebnej komisie o tom vedela, nikto to nenamietal. Keďže je v obci opatrovatelka, viem, že starí ľudia sa večer zamknú, tak po tom, čo sa naobedovali, sa rozhodli ísť za nimi, aby odvolili. Pokiaľ vie, pri voľbách sa dáva telefonický kontakt na všetkých členov, preto nevedela uviesť, kto im oznámil, aby išli s prenosnou volebnou schránkou a aby pani C. odvolila v aute. Túto pani priviezla dcéra do I.. Po tom, čo sa vrátili do volebnej miestnosti, prenosnú volebnú schránku odovzdali predsedníčke okrskovej volebnej komisie. Svedkyňa súdu potvrdila, že volebné lístky žiadala prepočítať pani P. s predsedníčkou I., a nie kandidát na starostu obce C.Š.. Keďže P. našla ďalšiu kôpku hlasovacích lístkov, došlo k ich prepočítaniu. Ostatní členovia volebnej komisie čakali.

11. Najvyšší správny súd v rámci vykonaného dokazovania vypočutím svedkov, oboznámením sa s obsahom listín tvoriacich prílohu žaloby, vyjadrením žalovaného a listín, ktoré tvorili prílohu vyjadrenia žalovaného, sa oboznámil aj s obsahom volebnej dokumentácie, ktorú si vyžiadal z obecného úradu obce I. na účely prepočítania a vyhodnotenia hlasovacích lístkov.

IV.

Rozsudok najvyššieho správneho súdu

12. Rozsudkom zo dňa 12.01.2023, sp. zn. 13Svp/16/2022, najvyšší správny súd postupom podľa § 312j ods. 2 SSP vyhlásil voľby starostu obce I., konané dňa 29.10.2022, za neplatné.

13. V odôvodnení uvedeného rozsudku najvyšší správny súd vychádzal z teoretických premís, že žalobe je možné vyhovieť, ak sú splnené tri predpoklady: i) protizákonnosť alebo protiústavnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb alebo ústavy, ii) vzťah medzi touto protizákonnosťou/neústavnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta, iii) intenzita protizákonnosti/neústavnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Poukázal taktiež aj na skoršiu judikatúru ústavného súdu vo volebných veciach (PL. ÚS 98/07), podľa ktorej voľby môžu byť spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k i) volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), ii) volebnému deliktu (úmyselné nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k iii) neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

14. Pokiaľ ide o žalobcom namietaný spôsob určenia osôb vyslaných s prenosnou volebnou schránkou, najvyšší správny súd po vykonanom dokazovaní ustálil, že všetci členovia komisie neboli toho názoru, že v okrskovej volebnej komisii došlo ku konsenzu na tom, kto mal byť vyslaný s prenosnou schránkou. Spôsob zloženia a zriadenia vyslanej komisie podľa názoru najvyššieho správneho súdu naštřbil slobodu a tajnosť volieb do prenosnej volebnej schránky, čím došlo k zásahu do ústavného práva voličov na slobodné a tajné voľby (čl. 30 ods. 3 ústavy), ktoré je premietnuté v § 24 ods. 7 zák. č. 180/2014 Z.z. Zdôraznil, že členovia komisie sa výslovne o osobách vyslaných s prenosnou volebnou schránkou nedohodli a tiež skutočnosť, že s touto prenosnou volebnou schránkou išla družka úradujúceho starostu ako kandidáta (žalovaný), pani K., spolu s osobou jej blízkou, pani A., pričom pri hlasovaní do prenosnej volebnej schránky nebola zabezpečená vzájomná kontrola medzi členmi komisie ako zástupcami rôznych politických strán.

15. V súvislosti s namietaným postupom realizácie hlasovacieho práva do prenosnej volebnej schránky najvyšší správny súd konštatoval rozpor s § 24 ods. 9 zák. č. 180/2014 Z.z., keď minimálne pri voľbe voličky pani C. mali vyslané členky komisie vhadzovať do urny jej hlasovací lístok, čo vyplývalo z výpovede samotnej svedkyne pani A.. Ďalšia skutočnosť, ktorá u najvyššieho správneho súdu vyvolala pochybnosti o tajnosti volieb do prenosnej volebnej schránky, vyplývala z čestného prehlásenia pána O.. V čestnom prehlásení pán O. tvrdil, že v rámci voľby do prenosnej urny, o ktorú požiadala stará mama jeho manželky, počas toho, ako označoval kandidátov na poslancov a starostu obce krúžkovaním, obe členky okrskovej volebnej komisie, ktoré prišli s prenosnou urnou, pani K. a pani A., stáli celý čas nad ním a pozerali koho krúžkuje. Uvedené skutkové okolnosti súvisiace s voľbou do prenosnej volebnej schránky najvyšší správny súd v súhrne vyhodnotil takej intenzity, že došlo k porušeniu zák. č. 180/2014 Z.z. a ústavy. Pri tomto závere prihliadol na skutočnosť, že do prenosnej urny hlasovalo 12 voličov a rozdiel v hlasoch pri voľbe starostu bol 8 hlasov.

16. K námietke porušenia moratória najvyšší správny súd zdôraznil, že počas trvania volebného moratória nebolo možné vykonávať žiadnu činnosť, ktorá by spadala pod definíciu volebná kampaň, a že za porušenie volebného moratória sa považuje aj aktívne sprístupnenie informácie počas tohto obdobia. Poukázal na žalobcom namietané oznámenie v miestnom rozhlase v obci I. v deň pred konaním volieb, ktoré žalobca považoval za vážne narušenie priebehu volieb a porušenie volebného moratória, spôsobilé zásadným spôsobom ovplyvniť rozhodovanie niektorých voličov: „Upovedomujem všetkých kandidátov na starostu obce, ako aj kandidátov na poslancov, aby dodržiavali volebné moratórium, nakoľko v opačnom prípade by bolo podané trestné oznámenie.“ Dodal, že zo záznamu spísaného Okresným

riaditeľstvom Policajného zboru Stará Ľubovňa zo dňa 28.10.2022 vyplynulo, že žalobca sa v uvedený deň dostavil na útvar Policajného zboru za účelom podania oznámenia o priestupku proti volebnej kampani podľa § 20 ods. 1 písm. a) zák. č. 181/2014 Z.z. Najvyšší správny súd mal za to, že pokiaľ žalovaný, starosta obce a kandidát vo voľbách v jednej osobe, deň pred dňom konania volieb, zvažoval z dôvodu porušenia volebného moratória podať trestné oznámenie, nedostatočne vyhodnotil dôsledky hlásenia v obecnom rozhlase. Konštatoval, že týmto hlásením žalovaný mohol ovplyvniť rozhodnutie voličov, ktorému kandidátovi vo voľbách na starostu obce odovzdajú na druhý deň svoj hlas, a to aj v tom smere, že kandidátovi, ktorý bude možno trestne stíhaný, je zbytočné hlas vo voľbách odovzdať. Podľa názoru správneho súdu informácia, ktorá bola predmetom oznámenia, bola natoľko závažná, že by v čase moratória mohla mať potenciál mobilizovať voličov, a to napriek tomu, že predmetom zákazu obsiahnutom v tomto oznámení bolo iba rozširovanie informácií súvisiacich s voľbami.

17. Pokiaľ ide o námietku účasti žalovaného vo volebnej miestnosti a pri sčítavaní hlasov, najvyšší správny súd nevyhodnotil prítomnosť žalovaného po skončení hlasovania vo volebnej miestnosti okrskovej volebnej komisie č. 1 a jeho návrh na prepočítanie hlasov ako zásah majúci vplyv na zákonnosť sčítavania a výsledkov volieb. Ďalej dodal, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný bol v priebehu hlasovania vo volebnej miestnosti okrskovej volebnej komisie č. 2 z dôvodu údajného výpadku internetu a za účelom poskytnutia občerstvenia volebnej komisii. Rovnako podľa vyjadrení svedkyne, členky miestnej volebnej komisie, pani C., žalovaný vo svojej kancelárii starostu s ňou riešil otázky ohľadom prenosnej volebnej schránky. Uvedené zásahy žalovaného do volieb a hlasovania do prenosnej schránky považoval najvyšší správny súd za neprijateľný zásah, ktorý spolu s vyššie uvedenými porušeniami vytvoril komplex porušení a zásahov do slobody volieb takej intenzity, že odôvodňoval vyhlásenie volieb za neplatné a ich zopakovanie.

18. V ďalšom najvyšší správny súd poukázal na zistenie vyplývajúce z predloženej volebnej dokumentácie, a to, že sa v nej nenachádzali nepoužité hlasovacie lístky a obálky pripravené pre voličov, a to napriek tomu, že ustanovenie § 29 ods. 1 zák. č. 181/2014 Z.z. stanovuje postup po skončení hlasovania tak, že predseda okrskovej volebnej komisie dá zapečatiť nevydané hlasovacie lístky a obálky, pričom tieto sú súčasťou volebnej dokumentácie po skončení volieb. Možnosť zneužitia volebných materiálov opomenutím ich riadneho zabezpečenia bolo síce podľa názoru najvyššieho správneho súdu možné označiť za potencionálnu volebnú vadu, avšak táto vada sama osebe nebola spôsobilá vyvolať dôvodnú pochybnosť o zneužití tejto volebnej dokumentácie, resp. zneužití hlasovacích lístkov.

19. Záverom najvyšší správny súd argumentoval ďalšími skutkovými okolnosťami, a to, že žalovaný jednotlivým svedkom priniesol v priebehu dňa volieb občerstvenie a niektorých členov komisie odviezol osobným motorovým vozidlom na obed, a to v obidvoch volebných miestach I. aj C.. Zdôraznil, že žalovaný tak urobil napriek tomu, že ako sám potvrdil, na obecnom úrade je zamestnaných 22 zamestnancov vrátane učiteliek v materskej škole a základnej škole. Túto službu podľa názoru najvyššieho správneho súdu mohol v deň volieb zabezpečiť aj iný zamestnanec ako sám starosta obce a kandidát na starostu v jednej osobe. Najvyšší správny súd ďalej poukázal na vyjadrenie predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 2, ktorá potvrdila, že žalovaný bol vo volebnej miestnosti, v ktorej malo podľa vyjadrenia žalovaného údajne dôjsť k výpadku internetu, o čom predsedníčka komisie ani nemala vedomosť. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu niet pochyb, že by v obci I. takýto servis nemohla zabezpečiť iná osoba ako samotný starosta obce, najmä v prípade, kedy sa po prvýkrát všetky informácie o výsledku volieb oznamovali elektronicky. Dodal, že výsledky volieb do územnej samosprávy mala v obci oznamovať elektronicky zo svojho počítača zapisovateľka miestnej volebnej komisie, ktorá, ako to vo svojom vyjadrení potvrdila, absolvovala aj odborné školenie.

20. Najvyšší správny súd po dôkladnom a rozsiahlom preskúmaní veci konštatoval hrubé a závažné porušenie zák. č. 180/2014 Z.z. s tým, že zistené porušenia mali vplyv na dosiahnutý výsledok napádaných volieb. Uzavrel, že žalobca túto skutočnosť v podanej žalobe doložil dôkazmi, ktorými uniesol dôkazné bremeno.

V.
Ústavná sťažnosť

21. Žalovaný proti rozsudku najvyššieho správneho súdu zo dňa 12.1.2023, sp. zn. 13Svp/16/2022, podal ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 30 ods. 1, 3 a 4 a čl. 31 a čl. 46 ústavy. Navrhol zrušiť rozsudok najvyššieho správneho súdu zo dňa 12.01.2023, sp. zn. 13Svp/16/2022, a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo žalovaného vyhlásiť za riadne zvoleného starostu obce I..

22. Podanou ústavnou sťažnosťou rozporoval skutkové tvrdenia žalobcu, ktoré podľa názoru žalovaného neboli v konaní hodnoverne preukázané a jeho konštatovania neboli takej intenzity, ktoré by mohli spochybníť prípravu, priebeh volieb, ich výsledok, ako aj skutočnú vôľu voličov. Vo vzťahu k neprijateľnosti zásahu do volieb v podobe prítomnosti žalovaného vo volebnej miestnosti v priebehu hlasovania žalovaný poukázal na rozsudok najvyššieho správneho súdu zo dňa 30.01.2023, sp. zn. 12Svp/4/2022, bod 8, a na obdobné zamietavé rozsudky tohto súdu, keď rozdiel medzi kandidátmi predstavoval jeden hlas (sp. zn. 13Svp/14/2022, 13Svp/7/2022), dva hlasy (sp. zn. 12Svp/4/2022) a tri hlasy (sp. zn. 11Svp/18/2022). Žalovaný ďalej dôvodil, že najvyšší správny súd sa odklonil od rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ktorému pôvodne patrila zákonná pôsobnosť rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Najmä uviedol, že najvyšší správny súd svoje rozhodnutie založil len na „podozrení“ žalobcu, že volebný výsledok mohol byť iný, ak by volebná komisia postupovala riadne, teda, ak by k voličom s prenosnou volebnou urnou šla iná osoba ako družka sťažovateľa, teda iba na domnienke o možnom nezákonnom postupe členov volebnej komisie. Ďalej uviedol, že v rámci svojej argumentácie žalobca predostrel určitú skutkovú konštrukciu spočívajúcu v existencii možnosti nezákonného postupu členov volebnej komisie pri hlasovaní prenosnou volebnou schránkou, ale okrem čestného vyhlásenia nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by objektívne mohli zakladať dôvodné podozrenia, že k takémuto závažnému porušeniu ústavy a zák. č. 181/2014 Z.z. v uvedenom prípade došlo, a preto túto námietku žalovaný považoval za špekulatívnu, nemajúcu žiaden právny význam. Žalovaný mal za to, že žiaden z judikovaných spôsobov spochybnenia volieb a ich výsledku sa žalobcovi v konaní pred najvyšším správnym súdom nepodarilo relevantne preukázať a aj napriek tomu boli voľby na starostu obce vyhlásené za neplatné. Žalovaný napokon poukázal na judikatúru ústavného súdu hodnotiacu nedostatky volebného procesu z hľadiska ich intenzity a vzťahu k výsledku posudzovania ústavnosti volieb, a to sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 3/2013, PL. ÚS 44/2018, PL. ÚS 16/99, PL. ÚS 65/2018, PL. ÚS 55/2018, PL. ÚS 68/2018, PL. ÚS 23/2015, PL. ÚS 33/2015, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 36/2011 70/2018, PL. ÚS 4/08, PL. ÚS 50/2011 a PL. ÚS 70/2018.

VI.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky

23. Ústavný súd nálezom zo dňa 09.8.2023, č. k. II. ÚS 169/2023-37 (ďalej len „nález“), rozhodol o ústavnej sťažnosti žalovaného tak, že základné práva žalovaného podľa čl. 30 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 31 a čl. 46 ods. 1 ústavy boli rozsudkom najvyššieho správneho súdu zo dňa 12.01.2023, sp. zn. 13Svp/16/2022, porušené. Uvedený rozsudok najvyššieho správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

24. Ústavný súd najvyššiemu správne súdu vytýkal nedostatok odôvodnenia rozsudku, z ktorého nevyplýva konkrétny dopad zistených nedostatkov na výsledok volieb. Podľa názoru ústavného súdu najmä nie je zrejmé, z akých dôvodov považoval najvyšší správny súd za sporné aj tie hlasovacie lístky, ktoré v priebehu konania neboli nijakým spôsobom spochybnené. S poukazom na ustálenú judikatúru vo volebných veciach k jednotlivým volebným vadám uviedol, že všetky nedostatky volebného procesu a sčítania hlasov, ktoré zistí okrsková a okresná volebná komisia, majú byť obsahom zápisnice o priebehu volieb, pričom táto povinnosť je zodpovednosťou jednotlivých členov a predsedu volebnej komisie.

25. Pokiaľ ide o namietané nedostatky realizácie volieb do prenosnej volebnej schránky, ústavný súd ustálil, že tieto nie sú spôsobilé zvrátiť výsledok volieb a na základe dvoch spochybnených hlasov nie je možné bez ďalších skutkových tvrdení a dôkazov zovšeobecniť (vztiahnuť) zistenú vadu na všetky hlasy uplatnené pri voľbe do prenosnej volebnej schránky.

26. K volebnej vade porušenia moratória ústavný súd dodal, že pri hodnotení intenzity tejto vady je nevyhnuté prihliadnuť k účelu volebnej kampane, ktorá je v čase moratória zakázaná a ktorej podstata tkvie v snahe aktívne ovplyvniť voliča poskytnutím náhlych informácií, ktoré majú byť kandidátovi na prospech, prípadne v neprospech protikandidáta. Zdôraznil, že aj v prípade zaujatia stanoviska o zakázanej aktivite, nie je ústavne akceptovateľné dospieť k záveru o neplatnosti volieb na základe

skutkových domnienok a teoretických konštrukcií o možnom dopade na výsledok volieb (v tomto prípade o zmene voľčských rozhodnutí v súvislosti s obavou o trestné stíhanie preferovaného kandidáta), pretože takéto domnienky nie sú ničím podložené, sú hypotetické a priamosť príčinnej súvislosti s výsledkom volieb sa ústavnému súdu javila ako sporná.

27. K porušeniu zák. č. 180/2014 Z.z. v podobe prítomnosti žalovaného vo volebnej miestnosti v priebehu volieb ústavný súd uviedol, že táto volebná vada bola v konaní preukázaná a riadne zaprotokolovaná v zápisnici, čo bolo napokon dôvodom odmietnutia podpisu jednej členky komisie. Uzavrel, že v danom prípade išlo jednoznačne o nedovolené konanie, avšak bez akéhokoľvek reálneho dopadu na výsledok volieb.

28. V súhrne ústavný súd predbežne ustálil, že zistené volebné vady svojou intenzitou nie sú spôsobilé vzbudiť pochybnosti o tom, že výsledky volieb odrážajú prejavenu skutočnú vôľu voličov a že v napadnutom konaní nebol relevantným spôsobom spochybnený taký počet hlasov, ktorý by mohol zvrátiť už vyhlásené výsledky volieb. Uviedol, že úlohou najvyššieho správneho súdu bude znovu konať a rozhodnúť o žalobe žalobcu, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v náleze pri zohľadnení osobitostí prieskumu vo volebných veciach, najmä riadne odôvodniť intenzitu volebných väd z hľadiska ich konkrétneho vplyvu na zistený volebný výsledok a poskytnúť tak súdnu ochranu subjektívnym politickým právam oboch sporových strán v súlade s ústavou.

VII.

Priebeh konania pred najvyšším správnym súdom po zrušení veci ústavným súdom

29. Po zrušení a vrátení veci ústavným súdom (o ktorej najvyšší správny súd rozhodoval pod novou sp. zn. 13Svp/3/2023), bolo vo veci nariadené pojednávanie na deň 18.10.2023 na základe podania žalobcu zo dňa 13.09.2023 označeného ako „Žiadosť o prehodnotenie procesného postupu a doplnenie dokazovania“. Týmto podaním žalobca opätovne požiadal súd o výsluch svedkyne, A. K., bytom I. Č.. XX, ktorý navrhoval vykonať podaním zo dňa 07.12.2022.

30. Dňa 18.10.2023 najvyšší správny súd uskutočnil výsluch svedkyne A. K. (bytom I. Č.. XX) v sídle najvyššieho správneho súdu za účasti právneho zástupcu žalovaného, právneho zástupcu žalobcu a žalobcu.

31. Svedkyňa A. K. uviedla, že nie je v žiadnom blízkom príbuzenskom, priateľskom alebo nepriateľskom vzťahu s účastníkmi konania. Pred voľbami do územnej samosprávy pracovala na obecnom úrade ako administratívna pracovníčka. Na obecnom úrade pracovala pôvodne 9 mesiacov cez úrad práce na projekt a od 01.12.2019 pracuje na základe pracovnej zmluvy. Náplňou jej práce je napríklad evidovanie pošty, vyrubenie daní, napr. pracovala na sčítaní obyvateľov a pracovala aj okolo prípravy volieb. Okrem toho vyhlasuje oznamy v obecnom rozhlase. V prípade, keď nie je na pracovisku, vyhlasuje oznamy starosta obce. Na obecnom úrade pracujú spolu so starostom traja.

V deň, keď došlo k vyhláseniu v obecnom rozhlase, jej volal starosta obce, že príde pani s plagátom, aby išla pred obecný úrad. Pani prišla s lístočkom, na ktorom bolo napísané, že ľudia majú ísť voliť a tuší, že tam bolo napísané, že starosta rozkráda obec, ale presne sa už nepamätá, čo tam ešte bolo napísané. Starosta jej povedal, že keď lístoček prinesie od tej pani, má ho zavolať. Lístoček odfotila do mobilu, poslala mu to, a on jej v zapätí zavolať a nadiktoval jej, čo má vyhlásiť v obecnom rozhlase.

Na otázku súdu, či v čase, keď na pokyn starostu mala vyhlásiť v obecnom rozhlase oznam, ktorý jej nadiktoval, sa zaoberala tým, že už je volebné moratórium, uviedla, že sa s touto okolnosťou nezaoberala, lebo ona neriešila, odkedy je moratórium. V ten deň sa starosta dostavil do práce a opýtala sa ho, či oznam, ktorý vyhlásila, ešte mohol byť vyhlásený, starosta jej oznámil, že áno. Keď išla domov, tak stretla jedného alebo dvoch občanov, ktorí sa jej opýtali, na koho bolo podané trestné oznámenie. Telefonáty zo strany občanov na obecný úrad neboli. Obecný telefón dvíha ona a ekonómka. V uvedený deň boli obe v jednej miestnosti.

Na otázku právneho zástupcu žalobcu, či vie doslovne súdu uviesť, čo bolo vyhlásené v obecnom úrade uviedla, že sa doslovne nepamätá, ale má so sebou mobilný telefón, kde si odfotila znenie vyhláseného oznamu a nahlas ho súdu prečíta. „Dobry deň, venujte pozornosť tomuto mimoriadnemu oznamu. Oznamujeme všetkým kandidátom, či už na starostu obce alebo na poslancov obecného zastupiteľstva, že už sme v čase moratória. To znamená, je zakázané propagovať alebo roznášať akýkoľvek volebný materiál do poštových schránok alebo osobne. Dnes bolo podané trestné oznámenie policajnému zboru,

nakoľko bolo porušené v našej obci moratórium. Zároveň bolo podané trestné oznámenie za prečin krivého obvinenia.“

Svedkyňa ďalej uviedla, že pán M. žiadal obecný úrad o prepis mimoriadneho oznámenia. Tento prepis mu však mohol byť vydaný až po podaní písomnej žiadosti. V piatok však na obecnom úrade nepracovali. Preto vie potvrdiť, že prepis znenia mimoriadneho oznamu mu nevydala. Oznamy z obecného rozhlasu sú archivované v aplikácii, ktorú obec používa.

Na otázku právneho zástupcu žalobcu, či predmetný oznam bol archivovaný a či stále sa v tejto databáze nachádza, uviedla, že v dôsledku výpadku elektriny sa záznamy obecného rozhlasu za posledné dva roky vymazali, preto sa tam tento mimoriadny oznam už nenachádza. Na ďalšiu otázku uviedla, že nevie presne uviesť, kedy došlo k výmazu záznamov oznámení obecného rozhlasu, či to bolo pred alebo po podaní žiadosti pána M.. Na ďalšiu otázku uviedla, že mimoriadny oznam bol vyhlásený raz okolo obeda. Na otázku súdu: „vo svojej výpovedi ste uviedli, že sa Vás dvaja páni pýtali, na koho bolo podané trestné oznámenie. Ako ste na túto otázku odpovedali?“ uviedla: „odpovedala som, že neviem, že sa majú obrátiť na starostu.“

VIII.

Právne odôvodnenie

32. Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. Podmienky výkonu volieb do orgánov územnej samosprávy upravuje zák. č. 180/2014 Z.z. a zák. č. 181/2014 Z.z. upravuje podmienky vedenia a financovania volebnej kampane pre voľby podľa zák. č. 180/2014 Z.z.

33. Podľa § 312a SSP žalobca sa môže žalobou domáhať rozhodnutia o neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

34. Podľa § 312j ods. 1 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí, že žaloba nie je dôvodná, zamietne ju.

35. Podľa § 131 druhej vety SSP správny súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd.

36. Podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

37. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

38. Najvyšší správny súd ako súd príslušný na konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy (§ 11 písm. f) SSP) po prejednaní veci na nariadenom pojednávaní a opätovnom preskúmaní žaloby v intenciách nálezu ústavného súdu, vyhodnotil žalobu ako nedôvodnú, a preto o nej rozhodol tak, že ju postupom podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

39. Súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci ústavný súd (IV. ÚS 452/2023). V ďalšom konaní preto najvyšší správny súd zameral svoj prieskum na aspekt intenzity žalobcom namietaných volebných väd. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu posúdil intenzitu jednotlivých volebných nedostatkov z hľadiska jej spôsobilosti ovplyvniť volebné výsledky.

40. V súvislosti so spôsobom určenia členiek volebnej komisie vyslaných s prenosnou volebnou schránkou ústavný súd dôvodil, že prípadné námietky členov komisie neboli zápisnične zachytené. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že nie je povolaný na rekonštrukciu postupu, resp. posúdenie práce okrskových volebných komisií, ak všetci členovia dotknutej okrskovej volebnej komisie a jej zapisovateľ/ka podpísali zápisnicu o hlasovaní a voľbách starostu obce bez jedinej výhrady, čím jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách (PL. ÚS 39/2018, PL. ÚS 23/2015, 14Svp/19/2022). V bode

25 nálezu uviedol, že „v predmetnej veci všetci členovia okrskovej volebnej komisie č. 1 okrem pani P. podpísali zápisnicu bez pripomienok a vytykánych nedostatkov. Jedinou námietkou uplatnenou pani P., ktorá zároveň viedla k jej odmietnutiu podpisu a bola zápisnične zachytená, je prítomnosť sťažovateľa vo volebnej miestnosti v priebehu volieb a pri sčítavaní hlasov. Žiadna námietka nesmerovala k vyslaným členkám s prenosnou urnou. V priebehu volebného dňa skontrolovali priebeh volieb členovia okresnej volebnej komisie, ktorí boli zo strany okrskovej volebnej komisie uistení o bezproblémovom priebehu volieb. V konaní bol zistený nesúhlas jednej členky s osobami vyslanými s prenosnou urnou, ktorý by sám osebe vzhľadom na celkový počet členov okrskovej volebnej komisie nebol spôsobilý zvrátiť rozhodnutie komisie ako celku.“ Najvyšší správny súd dodáva, že ak členovia okrskovej volebnej komisie disponovali poznatkami z priebehu hlasovania, ktoré môžu mať podľa ich názoru vplyv na ústavnosť a zákonnosť volieb (resp. v najširšom slova zmysle na ich regulárnosť), najlepšou právnou možnosťou, ako na tieto nedostatky poukázať, bolo práve využitie práva odmietnuť podpísanie zápisnice o hlasovaní spojeného s uvedením dôvodov takého odmietnutia. V ďalšom neobstojí ani argument o tom, že s prenosnou volebnou schránkou išli členky komisie spriaznené s osobou žalovaného. Zák. č. 180/2014 Z.z. nevylučuje z členstva vo volebnej komisii voličov na základe ich príbuzenského alebo iného vzťahu ku kandidátom na poslancov obecného zastupiteľstva alebo na starostu obce. Samotné príbuzenské vzťahy členov volebných komisií s kandidátmi teda nie je možné považovať za vadu zakladajúcu nezákonnosť volieb (PL. ÚS 65/2018, PL. ÚS 39/2018, nálezh, bod 20).

41. K vadám realizácie hlasovacieho práva do prenosnej schránky ústavný súd konštatoval, že „napriek spochybneniu tajnosti jedného uplatneného hlasu a vhodnosti už voličkou upraveného lístka do prenosnej schránky členkou komisie v rozpore s volebným zákonom nemožno ustáliť relevantné ovplyvnenie voľby jednotlivcov, pretože nik z nich ani len netvrdil, že uvedené vady mali akýkoľvek vplyv na ich volebné rozhodnutie a prejavenie vôle.“ Najvyšší správny súd pri hodnotení intenzity porušenia zák. č. 180/2014 Z.z. prihliadol na to, že sa v rámci dokazovania nezistili žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali vyvíjanie nátlaku na voličov - pani C. a pána O. - v prospech voľby konkrétneho kandidáta. Najvyšší správny súd vzal na zreteľ aj tú skutočnosť, že aj v prípade spochybnenia dvoch hlasov pri voľbách do prenosnej volebnej schránky bol rozdiel medzi kandidátmi na funkciu starostu až osem hlasov.

42. Pokiaľ ústavný súd v súvislosti s volebnou vadou porušenia moratória dospel k záveru, že presné znenie vyhlásenia v obecnom rozhlase sa napriek vykonanému dokazovaniu (z dôvodu rozporov v tvrdeniach svedkov o jeho znení) nepodarilo v konaní zistiť, najvyšší správny súd poukazuje na dôkaz výpovede z výsluchu svedkyne A. K. zo dňa 18.10.2023 (bod 31 tohto rozsudku), ktorý žalobca navrhol vykonať v doplnenom dokazovaní. Ako žalobca sám tvrdil a vypočutá svedkyňa toto tvrdenie potvrdila, svedkyňa je zamestnankyňou obecného úradu a vyhlásenie realizovala na pokyn žalovaného. Z dodatočne vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že obsahom vyhlásenia boli v zásade dve informácie. Prvá, v zhode s vyhodnotením vyhlásenia ústavným súdom, je vo svojej podstate výzvou určenou konkrétnym adresátom, kandidátom na starostu obce (resp. žalobcovi) a kandidátom do obecného zastupiteľstva, na dodržiavanie volebného moratória. Druhá časť oznámenia informuje o porušení volebného moratória v obci I. a o tom, že z dôvodu jeho porušenia bolo podané trestné oznámenie a že trestné oznámenie bolo zároveň podané aj za prečin krivého obvinenia. Vzhľadom na to, že ústavný súd v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti nemal k dispozícii úplný obsah oznámenia, poukázal iba na jeho prvú časť, keď uzavrel, že „vo svojej podstate išlo o výzvu občanom alebo kandidátom, aby neporušovali volebné moratorium rozširovaním letákov s upozornením o následnom podaní trestného oznámenia, teda o pripomenutí zákazu a zákonných dôsledkov jeho porušenia. Podľa názoru ústavného súdu teda nejde o informáciu, ktorá by nejakým spôsobom zlepšovala obraz žalovaného v očiach voliča, a teda nespĺňa podstatu volebnej kampane, ktorá je počas moratória zakázaná, a to poskytnutie novej náhlejšej informácie v prospech jedného kandidáta tesne pred voľbou, na ktorú už nie je možné reagovať zo strany protikandidátov“ a najvyššiemu správne mu súdu ponechal priestor na prehodnotenie otázok jeho protizákonnosti.

43. Najvyšší správny súd pripúšťa, že predmetný mimoriadny oznam mal znaky neférovej praktiky, ktorú pripisuje na ťarchu žalovaného (oznam bol v obci I. vyhlásený zamestnancom obecného úradu na jeho pokyn). So zreteľom na zjavnú súvislosť medzi jeho prvou a druhou časťou, nie je totiž vylúčené, že určitá skupina obyvateľstva mohla vyhodnotiť obsah oznamu v obecnom rozhlase tak, že mieri proti žalobcovi ako jedinému protikandidátovi žalovaného na funkciu starostu, na čo žalobca už nemohol riadne v kampani reagovať. Na druhej strane najvyšší správny súd poukazuje na znenie oznamu, ktoré

bolo ustálené na základe svedeckej výpovede A. K. na pojednávaní konanom dňa 18.10.2023 a z ktorého vyplýva, že oznam kandidátom (o tom, že je čas moratória) bol adresovaný nielen kandidátom na starostu obce, ale aj kandidátom na poslancov obecného zastupiteľstva. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu, nie každá neférovosť pri vedení volebnej kampane a nie každé porušenie volebného moratória musí vyvolať právne dôsledky (PL. ÚS 64/2014). Podstatou moratória je to, aby v tomto období kandidát kandidujúci v komunálnych voľbách neprípustnou agitáciou neovplyvňoval a nezískaval priazeň a náklonnosť voličov, ktorým by bolo marené ich slobodné rozhodovanie. Za porušenie moratória možno považovať len takú aktivitu kandidáta, ktorá má nepochybne znaky neprípustnej volebnej agitácie alebo neférových praktík, vo forme takého protiprávneho konania (napr. korupčné správanie, psychický nátlak a pod.), ktoré môže volebný výsledok ovplyvniť (PL. ÚS 47/2014, PL. ÚS 78/2011). Pri posudzovaní volebných nedostatkov v priebehu volebnej kampane nemožno podceňovať voliča (PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 3/2015). Len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu [pozn.: najvyššieho správneho súdu], ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z.z. [pozn.: vyhlásiť voľby za neplatné]. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb (PL. ÚS 17/1994, podobne aj PL. ÚS 5/2003).

44. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že dôkazné bremeno vo volebných veciach nesie žalobca (PL. ÚS 122/2007). Napriek tomu, že do zoznamu oprávnených voličov bolo zapísaných 406 voličov, žalobca neoznačil taký dôkaz, ktorým by preukázal, že na dôvažok jednorazový oznam v miestnom rozhlase akokoľvek výraznejšie obťažoval, či dokonca ovplyvňoval voličov v tom, koho z kandidátov majú voliť. V konaní pred najvyšším správnym súdom žalobca neunesol dôkazné bremeno ohľadom svojho tvrdenia, že zmieňovaný oznam zásadným spôsobom ovplyvnil rozhodovanie niektorých voličov, a to napriek tomu, že žalobca disponoval kvalifikovaným právnym zastúpením a pred najvyšším správnym súdom mu bola na základe jeho žiadosti ponúknutá možnosť doplnenia dokazovania. Pre úplnosť najvyšší správny súd nemá ani za preukázané, že výsledkom priestupkového konania, vedeného na základe oznámenia žalovaného pred útvarom PZ v Starej Ľubovni, by bolo deklarované protiprávne konanie žalobcu. Preto najvyšší správny súd ani nepredpokladá, že by žalobca v súvislosti s vyhláseným oznámením utrpel na svojich právach.

45. Najvyšší správny súd pri svojich úvahách dôsledne vychádzal z prezumpcie racionality voličského správania (porov. aj uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 19.11.2018, sp. zn. Vol 7/2008). Konštatovanie, že voliči podľahli určitej emócii, a že iba v dôsledku tohto oznamu sa rozhodli hlasovať pre žalovaného, by naopak svedčilo o prílišnom podceňovaní racionality rozhodovania voličov. Možno tak uzavrieť, že najvyšší správny súd v uplatnenej námietke porušenia moratória nevzhliadol protizákonnosť, a to s poukazom na nepatrnú intenzitu volebnej vady, ktorej spôsobilosť spochybníť výsledky volieb žalobca nepreukázal.

46. Pokiaľ ide o vadu prítomnosti žalovaného vo volebnej miestnosti v priebehu volieb, táto bola riadne zaprotokolovaná a v konaní pred najvyšším správnym súdom preukázaná. Ústavný súd k tejto volebnej vade uviedol nasledovné: „Prítomnosťou sťažovateľa vo volebnej miestnosti v priebehu volieb bez väčších pochybností došlo k porušeniu volebného zákona (...) Najvyšším správnym súdom popísaný skutkový stav veci dokladá, že sťažovateľ počas svojej prítomnosti vo volebnej miestnosti (zohľadniac aj prítomnosť počas hlasovania aj počas sčítania hlasov) zasiahol do výkonu funkcie okrskovej volebnej komisie iba raz, a to požiadanim o prepočítanie hlasov z dôvodu námietok p. P.. Nabádal tak na postup smerujúci k overeniu zisteného výsledku komisiou, sám lístkami nemanipuloval, ani ich nesčítaval a k prepočítaniu členmi komisie došlo v konečnom dôsledku až z rozhodnutia predsedníčky okrskovej volebnej komisie.“ V kontexte záverov ústavného súdu najvyšší správny súd uzatvára, že v konaní žalovaného absentoval predpoklad dostatočnej intenzity protizákonnosti.

47. Najvyšší správny súd posudzujúc situáciu ako celok dospel k záveru, že zistené zákonné porušenia nedosiahli takú intenzitu, aby mohli viesť k zneisteniu výsledkov volieb a k vyhláseniu volieb za neplatné.

48. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa jeho výsledku a keďže zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa ustanovenia § 168 SSP. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti

volieb do orgánov územnej samosprávy) je však typickým kontradiktórnym konaním, ktorého účastníkmi sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení. Ak úspešnému žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobkyni za splnenú. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením. V súlade s ustanovením § 172 ods. 1 SSP najvyšší správny súd rozhodol o priznaní svedočného svedkyni A. K.. Výšku náhrady posúdi podľa § 175 ods. 2 SSP asistent sudcu najvyššieho správneho súdu osobitným uznesením.

49. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 5:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.